



Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie

Wydział Konsularny i Polonii



Dr Joanna Kołak
joannakolak.com

Kampania: Wielojęzyczność – naturalnie!

Czy to prawda, że...

Mity o wielojęzyczności w świetle badań



XMIT 1: Dwujęzyczność opóźnia rozwój mowy

FAKT: Dwujęzyczne dzieci NIE zaczynają mówić później niż ich jednojęzyczni rówieśnicy

Dzieci dwujęzyczne osiągają kamienie milowe w rozwoju mowy – takie jak gaworzenie, pierwsze słowa czy zdania – w podobnym czasie jak ich jednojęzyczni rówieśnicy. Normy rozwojowe są jednak szerokie: gaworzenie może pojawić się między 6. a 9. miesiącem, pierwsze słowa od około 10. do 15. miesiąca, a dwuwyrzowe zdania pojawiają się około drugich urodzin. W tych granicach większość dzieci jedno- i dwujęzycznych mieści się bez trudu, a żadne badania nie pokazują, by odsetek rzeczywistych opóźnień był wyższy u dzieci dwujęzycznych. Gdy opóźnienie się zdarza, zwykle wynika z innych przyczyn (np. zaburzeń rozwojowych, niedosłuchu po infekcjach uszu), a nie z faktu uczenia się dwóch języków.

Potwierdzają to także wyniki badania Karoliny Muszyńskiej i współpracowników^[1], w których porównano rozwój mowy 302 dzieci jednojęzycznych i 302 dzieci dwujęzycznych. Obie grupy w zbliżonym wieku osiągały kamienie milowe, takie jak gaworzenie, pierwsze słowo, 10. słowo czy pierwsze zdania.

Dziecko dwujęzyczne może mieć w jednym ze swoich języków mniejszy zasób słów niż jednojęzyczny rówieśnik i może rozwijać ten język nieco wolniej (zwłaszcza na początkowym etapie rozwoju językowego). Jednak gdy zsumujemy wszystkie umiejętności językowe dziecka wielojęzycznego – takie jak zasób słownictwa i kompetencje gramatyczne – we wszystkich jego językach, to zazwyczaj są one na porównywalnym poziomie jak u dziecka jednojęzycznego^[2].

Mit o opóźnionym rozwoju mowy jest szkodliwy, bo z jednej strony może uśpić czujność rodziców („Nie mówi? Ma jeszcze czas, bo jest dwujęzyczny”), a z drugiej zniechęcić ich do podtrzymywania języka domowego.



XMIT 2: Jedna osoba powinna mówić do dziecka tylko w jednym języku, bo inaczej dziecko się pogubi

FAKT: Dzieci potrafią rozróżniać dwa języki, nawet jeśli słyszą je od jednej osoby

Choć strategia „jedna osoba – jeden język” (one person one language, OPOL) może być pomocna w niektórych rodzinach, nie jest to jedyny ani konieczny sposób wychowywania dzieci dwujęzycznych. **W rzeczywistości wiele rodzin posługuje się więcej niż jednym językiem w różnych konfiguracjach i dzieci doskonale sobie z tym radzą.** Przykładowo, mama mówi do dziecka po polsku, gdy są sam na sam, ale kiedy w domu jest też tata, który mówi tylko po angielsku, mama czasem przechodzi na angielski podczas rozmów z całą rodziną. Mózg dziecka jest elastyczny i potrafi rozróżniać, kto i w jakim kontekście używa danego języka.

Przełączanie się przez dorosłego między dwoma językami nie dezorientuje dziecka - dzieci uczą się na podstawie intonacji i melodii języka, kontekstu, sytuacji i doświadczenia. Zmiana języka w rozmowie z dzieckiem w danej sytuacji lub kontekście (np. spędzanie czasu z przyjaciółmi mówiącymi w innym języku) nie sprawi, że języki „pomieszają mu się w głowie”. **W dwujęzycznych społecznościach zmiany języka są naturalne i stanowią element codziennej komunikacji. Dzieci uczą się rozumieć, kiedy i z kim używać którego języka, szczególnie jeśli widzą konsekwencję i sens takich wyborów.**



XMIT 3: Dzieci dwujęzyczne nie poradzą sobie w szkole, jeśli w domu słyszą tylko język domowy

FAKT: Dzieci dwujęzyczne mogą dobrze radzić sobie w szkole, nawet jeśli zaczynają ją z minimalną znajomością języka otoczenia

Dzieci, które przed pójściem do szkoły słyszą głównie język domowy, mogą z powodzeniem nauczyć się języka szkoły – i to bez konieczności rezygnacji z języka rodzinnego. **Dobra znajomość języka domowego pomaga w przyswajaniu drugiego języka**, ponieważ wiele umiejętności językowych i poznawczych (np. rozumienie struktur zdaniowych, opowiadanie historii, świadomość dźwięków) przenosi się z jednego języka na drugi.

Badanie Roberto Filippiego i współpracowników^[3] przeprowadzone na podstawie danych z Narodowej Bazy Uczniów w Wielkiej Brytanii, pokazuje, że choć dzieci dwujęzyczne mogą mieć początkowo niższe wyniki w nauce (szczególnie na etapie Key Stage 2, czyli ok. 11. roku życia), to w dalszej perspektywie – na etapie Key Stage 4 (ok. 16 lat) – osiągają porównywalne, a często nawet wyższe wyniki niż ich jednojęzyczni rówieśnicy.

To prawda, że na początku szkolnej drogi dzieci dwujęzyczne mogą potrzebować więcej czasu, by swobodnie funkcjonować w języku szkoły, ale po 3–6 latach edukacji ich kompetencje językowe w języku otoczenia najczęściej się wyrównują^[4]. Tymczasem porzucenie języka domowego może osłabić więzi rodzinne, tożsamość dziecka i jego poczucie bezpieczeństwa. **Dwujęzyczność nie przeszkadza w nauce – wręcz przeciwnie, jest zasobem, który z czasem procentuje.**



XMIT 4: Mieszanie języków przez dziecko to niepokojący objaw

FAKT: Mieszanie języków przez dziecko jest normalnym etapem

Mieszanie języków (tzw. „code-switching”) jest całkowicie naturalne i powszechne u dzieci dwujęzycznych. Nie jest to oznaka zagubienia ani problemów językowych, lecz raczej **dowód na elastyczne korzystanie z dwóch systemów językowych**. Dziecko może używać słów z obu języków w jednej wypowiedzi, zwłaszcza jeśli nie zna jeszcze odpowiedniego słowa w jednym z nich (np. „Gdzie jest mój teddy bear?”) – to sposób radzenia sobie z brakiem słownictwa, a nie błąd. Mieszanie języków często zdarza się też u dorosłych dwujęzycznych i jest normą w wielu społecznościach.

Z czasem, wraz z rozwojem kompetencji językowej, dzieci uczą się, kiedy i gdzie używać danego języka w sposób bardziej „czysty”. Mieszanie języków może być też strategiczne – dziecko wie, że dana osoba lepiej zrozumie coś po angielsku niż po polsku, więc wtrąca słowo lub całe zdanie w tym języku. **To pokazuje nie dezorientację, ale rozwiniętą świadomość językową i społeczną. Nie ma potrzeby karcenia dziecka za takie wypowiedzi – lepiej cierpliwie modelować prawidłowe formy i cieszyć się tym, że dziecko operuje dwoma językami.**



Źródła:

- [1] Muszyńska, K., Krajewski, G., Dynak, A., Garmann, N. G., Romøren, A. S. H., Łuniewska, M., ... & Haman, E. (2025). Bilingual children reach early language milestones at the same age as monolingual peers. *Journal of Child Language*, 1-24.
- [2] Hoff, E., Core, C., Place, S., Rumiche, R., Señor, M., & Parra, M. (2012). Dual language exposure and early bilingual development. *Journal of Child Language*, 39(1), 1-27.
- [3] Filippi, R., Ceccolini, A., Perry, R. C., & Thomas, M. S. (2025). The impact of multilingualism and socio-economic status on academic performance: evidence from the SCAMP and the national pupil databases. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 28(1), 53-72.
- [4] Paradis, J., & Jia, R. (2017). Bilingual children's long-term outcomes in English as a second language: language environment factors shape individual differences in catching up with monolinguals. *Developmental Science*, 20(1), e12433.

**Autorką tekstu jest dr Joanna Kołak (www.joannakolak.com)
Przedsięwzięcie jest finansowane ze środków Ambasady
Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie.**